

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 13 май 2024 г.
(OR. en)

9804/24

Междуетноститутуционално досие:
2023/0405(NLE)

EDUC 166
JEUN 108
SPORT 52
SOC 353
EMPL 202
COMPET 538
RECH 222

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
Относно:	Препоръка на Съвета относно „Европа в движение“ – възможности за образователна мобилност за всеки

Приложено се изпраща на делегациите посочената по-горе препоръка, която беше приета от Съвета по образование, младеж, култура и спорт на заседанието му от 13 май 2024 г.

Препоръка на Съвета

„Европа в движение“ – възможности за образователна мобилност за всеки

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

1. В Декларацията от Рим от 25 март 2017 г. лидерите на ЕС обещаха да работят за постигане на Съюз, в който младите хора получават най-доброто образование и обучение и могат да учат и да намират работа навсякъде на континента.
2. Образователната мобилност се доказва като много полезна за учащите, що се отнася до придобиването на компетентностите¹, необходими за личностното, образователното и професионалното развитие. Трансграничният учебен опит повишава межкултурното разбирателство и спомага за насърчаването на обща европейска идентичност. Освен това организирането на образователна мобилност – както входяща, така и изходяща – е мощен стимул за институциите за образование и обучение и за доставчиците на неформално и информално учене да повишат качеството на предлаганото учене.

---

¹ Съгласно препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот (ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1) компетентностите се определят като съчетание от знания, умения и нагласи.

3. Образователната мобилност е важна, за да се подпомогне преодоляването на недостига на умения в ЕС, по-специално на онези умения, които са необходими за екологичния и цифровия преход и за прехода на учащите към пазара на труда. Ученето в процеса на работа, включително периодите на учене в друга държава, носи ползи за придобиването на умения и пригодността за заетост.
4. Предоставянето на възможности за образователна мобилност за всички е от съществено значение за изграждането на европейското пространство за образование и за постигането на целите на стратегията на ЕС за младежта за периода 2019–2027 г. В съобщението на Комисията от 30 септември 2020 г. относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г.² беше обявено, че ще бъде актуализирана рамката за образователната мобилност³ и ще бъде разработена политическа рамка за образователната мобилност на учителите, за да се даде възможност на повече учаци и учители да се възползват от мобилността. С настоящата препоръка се актуализира препоръката на Съвета от 28 юни 2011 г. „Младежта в движение – насърчаване на мобилността с учебна цел на младите хора“, за да се укрепят нейните разпоредби, да се разширят възможностите за образователна мобилност – от младите хора към учащите на всяка възраст, преподавателите и персонала – и да се обърне внимание на новите модели на учене, включително комбинираното обучение.
5. Един от стратегическите приоритети на резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021–2030 г.)⁴ е превръщането на ученето през целия живот и мобилността в реалност за всички. В резолюцията на Съвета „Европейското пространство за образование: поглед към 2025 г. и след това“⁵ се изтъква, че установяването и премахването на оставащите пречки пред образователната и преподавателската мобилност, като същевременно се насърчава приобщаващата, устойчива и балансирана мобилност, са от ключово значение за цялостното изграждане на европейското пространство за образование.

---

² COM(2020) 625 final.

³ Както е предвидено в препоръката на Съвета от 28 юни 2011 г. „Младежта в движение – насърчаване на мобилността с учебна цел на младите хора“ (ОВ С 199, 7.7.2011 г., стр. 1).

⁴ ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1.

⁵ ОВ С 185, 26.5.2023 г., стр. 35.

6. Данните, събрани от Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop), показват, че държавите трябва да увеличат усилията си за подобряване на своите резултати, що се отнася до предоставянето на всеобхватна подкрепа за мобилността на учащите в областта на професионалното образование и обучение (ПОО), по-специално на чираците. Анализът на националните планове за изпълнение⁶ във връзка с препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост⁷ показва, че едва около половината от всички държави членки са дали приоритет на мерките за повишаване на мобилността в ПОО.
7. Анализът⁸ на изпълнението на препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване⁹, както и данните на Cedefop¹⁰ предполагат, че мобилността за чиракуване все още не е развита достатъчно и е необходимо да се направи повече, за да могат чираците да участват в обмяна в рамките на мобилността.
8. В заключенията на Съвета относно повишаването на мобилността на учителите и обучителите, по-специално европейската мобилност, в рамките на тяхното първоначално и продължаващо образование и обучение¹¹ се призовава за насърчаване и разширяване на мобилността, така че тя да се превърне в обща характеристика на обучението и кариерното развитие на учителите и обучителите.

---

⁶ Cedefop, *Working together towards attractive, inclusive, innovative, agile and flexible VET*, информационна бележка на Cedefop, 2023.

⁷ ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

⁸ Прилагане на практика на Европейската рамка за качествено и ефективно чиракуване — изпълнение на препоръката на Съвета от държавите членки, SWD (2021) 230 final.

⁹ ОВ С 153, 2.5.2018 г., стр. 1.

¹⁰ Cedefop, *Enablers and disablers of cross-border long-term apprentice mobility: evidence from country- and project-level investigations*, Референтна поредица на Cedefop № 120, Служба за публикации, Люксембург, 2021.

¹¹ ОВ С 167, 21.4.2022 г., стр. 2.

9. Анализът на изпълнението на стратегията на ЕС за младежта¹² показва, че са необходими по-големи усилия, за да се гарантира, че всички млади хора и младежки работници имат ефективен достъп до възможности за мобилност, включително до доброволческа дейност в сектора на гражданското общество. Необходима е и по-нататъшна работа по ефективни системи за валидирането на компетентностите, придобити чрез мобилност с цел неформално и информално учене, в съответствие с препоръката на Съвета от 5 април 2022 г. относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз¹³.
10. Липсата на чуждоезикови умения продължава да бъде пречка за използването на образователната мобилност, обучението и работата в чужбина и пълноценното опознаване на културното многообразие на Европа. В същото време засилването на преподаването и изучаването на чужди езици, както и предлагането на курсове, преподавани на чужд език, могат да насърчат учащи от други страни да се включат в образователната мобилност. В това отношение е важно да се използват възможностите на цифровите технологии, включително изкуственият интелект (ИИ).

---

¹² Работен документ на службите на Комисията, придружаващ доклада на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно изпълнението на стратегията на ЕС за младежта (2019–2021 г.), SWD(2021) 286 final.

¹³ ОВ С 157, 11.4.2022 г., стр. 1.

11. В заключенията на Съвета относно бъдещите стъпки за превръщане на автоматичното взаимно признаване на образованието и обучението в реалност¹⁴, които се базират на доклада за изпълнението на Препоръката на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина¹⁵, се посочва, че липсата на автоматично взаимно признаване на квалификациите и на резултатите от периодите на учене в чужбина¹⁶ продължава да възпрепятства образователната мобилност в рамките на ЕС. В областта на висшето образование националните органи са направили значителни подобрения по отношение на разбирането си за понятието автоматично взаимно признаване. Липсата на последователни национални подходи, както и липсата на прозрачност обаче са важни фактори, които възпират студентите да участват в дейности за мобилност.
12. Насърчаването на образователната мобилност с трети държави може да направи европейските системи за образование и обучение по-привлекателни за останалата част от света и да привлече таланти в своите институции за образование и обучение. Международното сътрудничество в областта на образованието и обучението, включително образователната мобилност, е от съществено значение за постигане на геополитическите приоритети на ЕС, по-специално на стратегията Global Gateway, и целите за устойчиво развитие до 2030 г.
13. Насърчаването на достъпа до образователна мобилност за хората с по-малко възможности е особено важно и тази цел за постигане на приобщаване е в основата на програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“ за периода 2021–2027 г. От решаващо значение е тази цел да бъде укрепена в рамките на тези програми и тя да обхване, когато е възможно, и другите схеми за образователна мобилност в целия ЕС.

---

¹⁴ ОВ С 185, 26.5.2023 г., стр. 44.

¹⁵ COM(2023) 91 final.

¹⁶ Определенията за „автоматично взаимно признаване на квалификация“ и „автоматично взаимно признаване на резултатите от период на учене в чужбина“ както на равнище висше образование, така и на равнище гимназиален етап на средно образование и обучение са изложени в приложението към Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1) и са изцяло приложими за целите на настоящата препоръка.

14. Инициативата за мрежи от европейски университети има за цел постигането на 50 % мобилност сред участващите институции, като европейските критерии за присъждане на знак за съвместна европейска академична степен понастоящем са в процес на изпитване и също така биха могли да насърчат включването на мобилността в учебните програми. Увеличеният бюджет на програма „Еразъм+“ за периода 2021–2027 г. подпомага целта на ЕС за насърчаване на повече студенти да участват в образователна мобилност поне веднъж по време на обучението си, с по-широко разнообразие от формати на мобилност, включително комбинирани интензивни програми и краткосрочна комбинирана мобилност. Поради това е важно да се увеличи целта за 20% образователна мобилност, която беше определена първоначално в контекста на Процеса от Болоня през 2009 г. Разработените оттогава насам инструменти, заедно с мерките, предложени в настоящата препоръка, създават необходимите рамкови условия за това най-малко 23% от завършилите висше образование да участват в образователна мобилност.
15. През последното десетилетие моделите на учене се промениха, включително като последица от пандемията от COVID-19, стимулирайки виртуалното и комбинираното обучение. Разширяването на възможностите за образователна мобилност за учаци, преподаватели и персонал във всички сектори на образованието и обучението, както и в секторите на младежта и спорта в условия на формално, неформално и информално учене доведе също така до разработването на гъвкави формати за образователна мобилност.
16. Балансираната мобилност на изследователите, по-специално на изследователите в ранен етап на тяхното професионално развитие, следва да бъде допълнително подкрепена, за да се засили тяхното личностно и професионално развитие в полза на конкурентоспособността на европейската система за научни изследвания и иновации.

17. Настоящата препоръка има за цел да допринесе за изграждането на европейското пространство за образование до 2025 г. Визията за качество в образованието и обучението включва насърчаване на свободата да бъдат мобилни за учащите, преподавателите и персонала, по-специално хората с по-малко възможности, а институциите свободно да се свързват помежду си в Европа и извън нея. Приобщаващите и справедливи системи за образование и обучение следва да подкрепят сплотените общества, да положат основите за активно гражданско участие и да подобрят пригодността за заетост. С настоящата препоръка държавите членки се приканват да създадат благоприятни условия за образователна мобилност, да премахнат пречките и да предоставят стимули, съобразени със специфичните нужди на учащите, преподавателите и персонала в различните сектори.
18. Настоящата препоръка има за цел също така да улесни по-тясното сътрудничество с ключови трети държави, както е предвидено в инициативата „Партньорства в подкрепа на талантите“, като популяризира ЕС като привлекателна дестинация за таланти хора от трети държави за учене, образование и обучение.

19. Настоящата препоръка припомня съществуващите полезни взаимодействия и допълняемост между програмите на ЕС, насочени към образователната мобилност, като например „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност, и други инструменти за финансиране на европейско, международно, национално и регионално равнище, като например фондовете по политиката на сближаване на ЕС, по-специално Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд плюс с неговата инициатива ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – стреми се, учи, овладей, постигай).
20. Настоящата препоръка има за цел също да даде тласък на образователната мобилност за преподавателите и чираците чрез специални рамки на политиката, както е посочено в приложенията. Училищата са изправени пред недостиг на учители, а образователната мобилност следва да увеличи привлекателността на професията. Учителите, които са участвали в мобилност, могат да се превърнат в модели за подражание за учащите и могат да помогнат за насърчаване на транснационалното и международното сътрудничество. В заключенията на Съвета относно повишаването на мобилността на учителите и обучителите, по-специално европейската мобилност, в рамките на тяхното първоначално и продължаващо образование и обучение се изтъква положителното въздействие на образователната мобилност в чужбина върху професионалното развитие на учителите, както и върху системите за образование и обучение, като същевременно се посочват пречките пред мобилността. Чираците също са изправени пред набор от специфични пречки, свързани със специфичните характеристики на ученето в процеса на работа. Тяхната мобилност следва да спомогне за преодоляване на недостига на умения, за подкрепа на екологичния и цифровия преход и за повишаване на пригодността за заетост, по-специално сред младите хора.

ПРИЗНАВА, ЧЕ:

21. За целите на настоящата препоръка като отправна точка се използва концепцията „образователна мобилност“, дефинирана в Регламент (ЕС) 2021/817 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на „Еразъм+“ – програма на Съюза в областта на образованието и обучението, младежта и спорта и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1288/2013¹⁷, а именно физическо преместване в държава, различна от държавата на пребиваване на учащия, с цел учебна дейност, обучение или неформално или информално учене. „Образователната мобилност“ по смисъла на настоящата препоръка обхваща всички видове дългосрочна и краткосрочна образователна мобилност, включително индивидуалната и груповата мобилност, комбинираната мобилност (в т.ч. нейните виртуални компоненти), мобилността за придобиване на кредити и мобилността за придобиване на образователна степен. Тя обхваща учащите, преподавателите и персонала във всички сектори на ученето през целия живот, включително образованието и грижите в ранна детска възраст, училищното образование, висшето образование, ПОО, ученето за възрастни, както и младите хора¹⁸, младежките работници и персонала в областта на спорта¹⁹, в рамките и извън обхвата на програмата „Еразъм+“. Настоящата препоръка обхваща както образователната мобилност в рамките на ЕС, така и международната образователна мобилност от ЕС.

---

¹⁷ ОВ L 189, 28.5.2021 г., стр. 1.

¹⁸ Изхождайки от разнообразието от възможности за младежка мобилност, предлагани от „Еразъм+“ – глава „Младеж“, и Европейския корпус за солидарност, образователната мобилност в сектора на младежта се отнася до образователната мобилност на младите хора, младежките работници и доброволците в контекста на неформалното и информалното учене. За целите на настоящата препоръка образователната мобилност в сектора на младежта включва и други национални програми за мобилност.

¹⁹ В рамките на ключово действие 1 от спортните дейности по програма „Еразъм+“ образователната мобилност в сектора на спорта се определя като мобилност на персонала на спортните организации, предимно в областта на масовия спорт, на които се предоставя възможност да подобрят своите компетентности и квалификации и да придобият нови умения чрез прекарване на определен период от време в чужбина, като по този начин се допринесе за изграждането на капацитет и развитието на спортните организации. Това действие подкрепя професионалното развитие на треньори и друг персонал (платен и доброволчески) в масовия спорт. За целите на настоящата препоръка образователната мобилност в сектора на спорта включва и други национални програми за мобилност.

22. Мобилността на учащите, преподавателите и персонала, която беше укрепена със създаването на европейското пространство за образование, оказва положително въздействие върху образованието и обучението. Мобилността за придобиване на образователна степен във висшето образование, както и мобилността в областта на ПОО обаче могат да създадат предизвикателства за някои системи за образование и обучение, които получават значителен приток на учащи или чираци, или за страните, застрашени от „изтичане на мозъци“, което води до това много таланти хора да избират да учат или да започнат чиракуване в чужбина и след това да останат там.
23. Що се отнася до целта, свързана с образователната мобилност във висшето образование²⁰, обхванатите действия за мобилност включват: изходящата мобилност за придобиване на образователна степен; изходящата мобилност за придобиване на кредити с продължителност най-малко три месеца или 15 кредита по Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS) (включително стажове и мобилност по време на обучение); и по-краткосрочната изходяща мобилност, състояща се от времетраене от под три месеца и поне три кредита по ECTS. Тези действия за мобилност могат да бъдат изцяло физически или комбинирани, т.е. да имат както виртуален, така и физически компонент. Целта се изчислява на равнище дипломирани лица, за дипломираните лица, които са участвали в образователна мобилност поне веднъж по време на своето следване. С оглед на горепосочените елементи в настоящата препоръка Комисията се приканва да представи до 2026 г. предложение за актуализирана методика за измерване на дела на дипломираните, които са участвали в образователна мобилност в чужбина в сферата на висшето образование.

---

²⁰ Показателят ще се основава на данни за мобилността, получени от събирането на административни данни от ЮНЕСКО-ОИСР-Евростат (ЮОЕ).

24. В отговор на призивите²¹ за по-амбициозна цел от настоящата цел от 8% за образователната мобилност в чужбина за учащите в ПОО, в настоящата препоръка се предлага целта за участие на учащите в ПОО, включително чираците, да се увеличи на поне 12% до 2030 г. Целта за ПОО²² се основава на показателя, определен в препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост. Тя се измерва като дял на мобилните учащи през една календарна година от всички завършили ПОО през същата година. Тя включва участници в гъвкави възможности за мобилност, като например по програмата „Еразъм+“ (например краткосрочна мобилност, групова мобилност, комбинирана мобилност, мобилност, свързана с участие в конкурси за умения), или други програми за мобилност.

---

²¹ Включително резолюцията на Европейския парламент от 17 декември 2020 г. относно препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (2020/2767(RSP)).

²² Показателят ще се основава на данните за мобилността, взети от данните за програма „Еразъм+“, и на данните за завършилите ПОО, получени чрез събирането на данни от УОЕ. Когато са налични и само ако предоставените данни са съпоставими с данните от „Еразъм+“, данните от програмите на националните органи за мобилност, включително относно продължителността на мобилността, също биха могли да се използват за допълване на данните от „Еразъм+“. В случай че са включени данни от национални органи, това следва да се посочи по прозрачен начин.

25. Съветът потвърждава твърдия си ангажимент за приобщаваща образователна мобилност и заявява политическата си амбиция да определи цел в това отношение. За да може да направи това, е необходима методика за измерване на дела на хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина. Във връзка с това Съветът подновява призива си към Комисията да работи по предложения, въз основа на експертното становище на Постоянната група по показателите и критериите, за възможни показатели или цели на равнище ЕС в областта на приобщаването и равнопоставеността²³. За да се подчертае ангажиментът на Съвета, на държавите членки се препоръчва да се стремят до 2027 г. колективно да достигнат дял от най-малко 20% хора с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина. За да се изчисли този дял, могат да се използват наличните понастоящем данни по „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност. Тези данни по никакъв начин не обхващат всички видове образователна мобилност в чужбина, но биха могли да се използват като най-близък наличен към момента заместител. В допълнение, с настоящата препоръка Комисията се приканва да представи до 2026 г. предложение за методика за събиране на данни с цел измерване на дела на хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина в секторите на образованието, обучението, младежта и спорта, като надлежно се вземат предвид възможните чувствителни въпроси по отношение на тези данни и без да се налага допълнителна административна тежест на държавите членки. Въз основа на това предложение Съветът може да приеме цел на равнище ЕС, която да бъде постигната до 2030 г.
26. Настоящата препоръка не предопределя бъдещите преговори относно инструментите на Съюза за финансиране по линия на следващата многогодишна финансова рамка.

---

²³ Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021 – 2030 г.) (ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр. 1).

27. В съответствие с член 349 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и със съобщението на Комисията от 3 май 2022 г., озаглавено „Извеждане хората на преден план, осигуряване на устойчив и приобщаващ растеж, разгръщане на потенциала на най-отдалечените региони на ЕС“²⁴, препоръката следва да отчита специфичната ситуация на най-отдалечените региони, посочени във въпросния член, с оглед на насърчаването на образователната мобилност към и от тези райони.
28. За целите на настоящата препоръка и в съответствие с насоките за изпълнение на стратегията за приобщаване и многообразие на „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност²⁵, пречките пред образователната мобилност включват увреждания, здравни проблеми, препятствия, свързани със системите за образование и обучение, културни различия, социални пречки (в т.ч. социално-психологически пречки и пречки, свързани със семейството), икономически пречки, пречки, свързани с дискриминация, и географски пречки.

---

²⁴ COM(2022) 198 final.

²⁵ Насоки за изпълнение на Стратегията за приобщаване и многообразие в рамките на програмата „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА И ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

В съответствие с характеристиките на националното училищно образование, ПОО, системите за висше образование и за образование и обучение за възрастни и секторите на младежта и спорта, и при надлежно зачитане на академичната свобода на висшите училища и автономността на институциите за образование и обучение:

1. Да насърчават безпроблемното движение на всички учащи, преподаватели и на персонала в рамките на европейското пространство за образование с цел да подпомагат развитието на техните ключови компетентности, по-специално придобиването на знания, умения и нагласи, които са от съществено значение за екологичния и цифровия преход, изграждането на доверие и разбирателство между системите за образование и обучение и секторите на младежта и спорта, и насърчаването на активното гражданство;
2. Да работят за схеми за образователна мобилност, които да са приобщаващи, екологично устойчиви, да се възползват от употребата на цифрови технологии и да утвърждават общите ценности на ЕС²⁶.

---

²⁶ Както е посочено в член 2 от Договора за Европейския съюз и в Хартата на основните права на Европейския съюз.

3. Да увеличат усилията за превръщане на мобилността в реалност за всички и да се стремят към постигане на целите на равнището ЕС до 2030 г. чрез следното:

- а) във висшето образование делът на дипломираните лица, които участват в образователна мобилност в чужбина, следва да бъде поне 23%;
- б) в ПОО делът на учащите в професионалното образование и обучение, които се ползват от образователна мобилност в чужбина, следва да бъде поне 12%.

Горепосочените цели представляват референтно равнище за цялостните резултати на ЕС и трябва да бъдат изчислени на равнището на ЕС. Държавите членки се приканват да допринесат индивидуално за постигането на тези цели, като вземат предвид различните си изходни позиции и зачитат националните различия.

Посочените по-горе цели на равнището на ЕС биха могли да бъдат преразгледани от Съвета по целесъобразност с оглед на:

- предложение на Комисията за актуализирана методика за събиране на данни за висшето образование;
- предстоящия преглед на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението.

4. Да се ангажират с приобщаващ подход към образователната мобилност във всички сектори на образованието и обучението и младежта и спорта, като направят възможностите за образователна мобилност по-достъпни за хората с по-малко възможности²⁷ чрез следното:
- а) стремеж до 2027 г. колективно да достигнат дял от най-малко 20% от хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина²⁸;
  - б) обмисляне на договореност за цел на равнище ЕС, която да бъде постигната до 2030 г. въз основа на предложение, представено от Комисията до 2026 г., за методика за събиране на данни с цел измерване на дела на хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина, в секторите на образованието и обучението, както и в секторите на младежта и спорта.

---

²⁷ Съгласно Регламент (ЕС) 2021/817 „хора с по-малко възможности“ означава лица, които срещат трудности, които им пречат да имат ефективен достъп до възможности за образователна мобилност поради причини от икономическо, социално, културно, географско или здравословно естество или свързани с мигрантския им произход, или увреждания и образователни затруднения, или поради всякакви други причини, включително такива, които могат да доведат до дискриминация съгласно член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

²⁸ При настоящата липса на показател на равнище ЕС за приобщаваща образователна мобилност дялът на хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина, може да бъде изчислен, като се използват данните за мобилността, получени от програмите „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност. Тези данни по никакъв начин не обхващат всички видове образователна мобилност в чужбина, но биха могли да се използват като най-близък наличен към момента заместител.

5. Да гарантират сътрудничество със заинтересованите страни в областта на образователната мобилност с оглед на изпълнението на настоящата препоръка.
6. Да предоставят системни възможности за образователна мобилност, като:
  - а) разгледат начините за превръщане на образователната мобилност в чужбина в неразделна част от училищното образование, ПОО и чиракуването, системите за висше образование и за образование и обучение на възрастни посредством стремеж за включване на възможността за периоди на образователна мобилност в чужбина чрез гъвкави варианти за мобилност, избираеми курсове и други възможности;
  - б) подкрепят институциите за образование и доставчиците на обучение при разработването и осъществяването на все по-голям брой трансгранични съвместни дейности, включително съвместни програми, водещи до съвместни академични степени, чрез оптимално използване на европейските инициативи, по-специално алиансите на европейските университети, центровете за високи постижения в областта на професионалното образование, националните екипи за ПОО, алиансите за иновации и академиите за учители по програмата „Еразъм+“, и въз основа на опита на алиансите на европейските университети, които имат за цел 50% мобилност сред студентите с възможности за физическа, виртуална и комбинирана мобилност;

- в) насърчават и включват входящата и изходящата образователна мобилност в неформалното и информалното учене, младежката работа и доброволческата дейност като ценни и жизнеспособни възможности за мобилност на всички учащи, преподаватели и персонал, включително чрез повишаване на осведомеността, мерки за популяризиране и друга подкрепа за доставчиците на неформално и информално учене, местните и регионалните органи, младежките центрове, както и организациите на младежката работа и гражданското общество;
- г) подкрепят прилагането на критерии за качество за подготовката, изпълнението и последващите действия във връзка с дейностите за образователна мобилност, включително чрез използване на стандартите за качество, разработени в рамките на програмата „Еразъм+“, програмата „Европейски корпус за солидарност“ и други схеми за образователна мобилност, и чрез поставяне на акцент върху достъпността и приобщаващия характер на тези дейности;
- д) насърчават сътрудничеството между органите, които управляват и прилагат инструментите за финансиране на европейско, международно, национално и регионално равнище, за да се гарантира наличието на координирани дейности, които подкрепят и насърчават образователната мобилност, като същевременно се избягва припокриване и се увеличава максимално въздействието на ресурсите.

7. Да подобряват изучаването на езици, като:
- а) укрепват изучаването на езици на всички етапи от образованието и обучението, както и в секторите на младежта и спорта, когато е възможно, с цел увеличаване на опциите и възможностите за образователна мобилност;
  - б) подкрепят достъпа до езиково образование и учене, включително за възрастни учащи, за да се подобрят многоезиковите компетентности и да се даде възможност на гражданите да се възползват в пълна степен от образователната мобилност и да увеличат възможностите си за заетост.
8. Да подкрепят участието в дейности за образователна мобилност, като:
- а) изграждат култура на образователна мобилност през целия живот на всички етапи от образованието и обучението, и в областта на неформалното и информалното учене, младежката работа, доброволческата дейност и спорта. Действията, които трябва да бъдат предприети в това отношение, могат да включват:
    - i) разработване на разнообразни формати и дейности за мобилност;
    - ii) подпомагане както на изпращащите, така и на приемащите организации, които имат стратегия за интернационализация;
    - iii) повишаване на привлекателността на институциите за образование и обучение, както и на неформалната и информалната учебна среда в областта на младежта и спорта, що се отнася до приемането и изпращането на мобилни учащи;
    - iv) насърчаване на мрежите от бивши участници да развиват и популяризират учебния опит.

- б) насърчаване на сътрудничеството между регионалните и местните органи, доставчиците на образование и обучение, секторите на младежта и спорта, организациите на гражданското общество, неправителствените организации и частните структури с цел насърчаване и подпомагане на изходящата образователна мобилност, включително за хората с по-малко възможности, и създаване на гостоприемна среда за чуждестранните участници във входящата образователна мобилност;
- в) насърчаване на органите и организациите, които управляват схеми за мобилност в качеството си както на изпращащи, така и на приемащи структури, да намалят административната тежест за организациите и участниците и да предоставят ясни насоки по време на целия процес на кандидатстване;
- г) подкрепа за гъвкавите формати за образователна мобилност, които могат да разнообразят кръга от участници и да служат като трамплин към по-дълги периоди на мобилност, включително дейности за групова мобилност, краткосрочна мобилност, комбинирани интензивни програми и всякакъв друг учебен опит, в резултат на които може да се придобият микроквалификации, в съответствие с европейския подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост;
- д) ценене на работата на преподавателите, персонала и младежките работници, които подготвят и изпълняват проекти и дейности за образователна мобилност, като ги включват в своята професия, и признаване на добавената стойност на мобилността на персонала.

9. Да предоставят информация за образователната мобилност, като:
- а) предвидят, когато е целесъобразно, организатори на образователната мобилност – координатори, звена за контакт, посланици или специализирани информационни центрове за образователна мобилност – на национално, регионално или местно равнище, които да споделят своя експертен опит с доставчиците на образование и обучение, секторите на младежта и спорта, организациите на гражданското общество и частните структури, за да подкрепят участието в дейности за образователна мобилност и да работят в мрежа на национално и европейско равнище;
  - б) предлагат на учащите целенасочена информация относно възможностите за образователна мобилност през цикъла на учене през целия живот, включително в училищата, в областта на младежката работа, сред доставчиците на ПОО и на образование и обучение за възрастни, доставчиците на младежка работа и доброволчески дейности, висшите училища и работодателите, чрез сътрудничество с организаторите на образователна мобилност и интегриране на информацията за възможностите за образователна мобилност в обучението и професионалното ориентиране;
  - в) популяризират ползите от периодите на мобилност в чужбина и предоставят консултации, препоръки и наставничество, по-специално на учащите с по-малко възможности, включително чрез оптимално използване на приложението „Еразъм+“;

- г) насърчават приемащите организации да гарантират гладкото приемане на пристигащите учащи, включително чрез осигуряването на леснодостъпна информация и подходящи материали;
- д) предоставят информация относно възможностите за мобилност чрез оптимизиране на използването и функционирането на мрежите Euroguidance и Eurodesk;
- е) предоставят информация за условията на живот и труд в приемащите държави чрез използване на наличната информация на Европейския портал за професионална мобилност за условията на живот и труд във всички държави членки и страните от ЕАСТ, както и съответния раздел на Къта за обучение на ЕС, включително чрез свързване на тази информация с националните портали за образователна мобилност.

10. Да подкрепят прозрачността и признаването на резултатите от обучението, като:
- а) предприемат необходимите стъпки за постигане на автоматично взаимно признаване на квалификациите за висше образование и на резултатите от периоди на учене в чужбина на равнище висше образование и като постигнат значителен напредък по отношение на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение, които дават достъп до висше образование, и на резултатите от периоди на учене в чужбина в рамките на гимназиалния етап на средно образование и обучение, включително ПОО, както и виртуалното и комбинираното обучение, чрез предоставяне на насоки и обучение за доставчиците на образование и обучение и осигуряване на последователност при вземането на решения относно признаването;
  - б) използват пълноценно наличните схеми и инструменти, които могат да подпомогнат признаването на резултатите от обучението, включително чрез улесняване на последователните национални подходи към автоматичното взаимно признаване и като гарантират, че външната система за осигуряване на качество се прилага от независимите агенции за осигуряване на качеството, регистрирани в EQAR;
  - в) насърчават институциите за образование и обучение да водят регистър на решенията относно признаването на резултатите от обучението, вземайки предвид правилата за защита на данните, за да се гарантират последователност и прозрачност на процеса на вземане на решения във времето и между различните организационни структури на институциите, с цел гарантиране на разбиране на концепцията и определението за автоматично взаимно признаване;
  - г) предприемат действия за признаването на компетентностите, придобити чрез образователна мобилност в рамките на неформалното и информалното учене, младежката работа и доброволческата дейност, чрез насърчаване на сътрудничеството по отношение на механизмите за валидиране между съответните органи в различните сектори на образованието и обучението, доставчиците на неформално учене и организациите на гражданското общество, така че резултатите от неформалното и информалното учене да могат да се използват по-лесно във формалното образование и обучение и на пазара на труда;

- д) подкрепят доставчиците на образование и обучение и организаторите на дейности за образователна мобилност на младите хора, младежката работа и доброволчеството при системното използване на рамките и инструментите на ЕС, включително Европас, Европейската многоезична класификация на уменията, компетентностите и професиите, европейските цифрови удостоверения за учене, Европейската квалификационна рамка за ученето през целия живот, мобилност „Европас“, Youthpass, и/или националните рамки в помощ на установяването, документирането, оценката, и когато е целесъобразно, сертифицирането на компетентностите, развити чрез образователна мобилност;
- е) обмислят предприемането на стъпки за ратифициране на Глобалната конвенция на ЮНЕСКО за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование, с цел подобряване на справедливото и прозрачно признаване на квалификациите от трети държави, както и на частичното обучение и придобитите по-рано знания; предоставят публичен достъп до информацията относно процедурите за признаване на квалификации от трети държави;
- ж) използват сътрудничеството в областта на политиката, по-специално глобалния политически диалог на процеса от Болоня, и сътрудничеството между органите по признаване и агенциите за осигуряване на качеството за развиване на капацитет във висшите училища на трети държави и съгласуване на процесите за осигуряване на качеството, за да се увеличат максимално резултатите от обучението при мобилност на студентите от трети държави и да се гарантира пълното признаване на периодите на мобилност, които да се броят при придобиването на степени от студентите в техните държави на произход.

11. Да подпомагат прехода към пазара на труда и трудовата мобилност, като:
- а) улесняват прехода от образователна мобилност към трудова мобилност чрез подпомагане на достъпа на учащите, преподавателите и персонала, участващи в мобилност, както и на младежките работници, до подкрепата за търсещите работа, предоставяна от публичните служби по заетостта и от EURES;
  - б) подпомагат, чрез програма „Еразъм+“, учащите, включително наскоро дипломиралите се, да участват в стажове в чужбина, за да развият своите предприемачески, иновативни, творчески и межкултурни умения;
  - в) насърчават съответните организации да приемат стажанти от чужбина, включително чрез повишаване на осведомеността и достъпна информация.
12. Да направят образователната мобилност по-приобщаваща и достъпна, като:
- а) разработят специални мерки в подкрепа на мобилността на хората с по-малко възможности в системите за образование и обучение, както и в секторите на младежта и спорта;
  - б) премахват пречките пред хората с по-малко възможности и удовлетворяват техните потребности, още от ранните етапи на структуриране на учебните дейности;

- в) предоставят подкрепа, така че образователната мобилност да е достъпна за хората с по-малко възможности, както и подкрепа за приемащите ги организации, например чрез осигуряване на подходящо финансиране на национално или регионално равнище и чрез насърчаване на полезните взаимодействия между различните европейски, международни, национални и регионални инструменти за финансиране;
- г) предоставят достъпна, актуална и навременна информация относно наличното финансиране за образователна мобилност, графика на плащанията и друга подкрепа на разположение за учащите;
- д) подпомагат участващите в мобилност учащи чрез преодоляване на недостига на жилища за студенти в сътрудничество със съответните национални, регионални и местни органи;
- е) осигуряват в съответствие със законодателството на ЕС и националното законодателство подходящата защита на участниците в образователна мобилност, включително чираци, стажанти, млади изследователи, младежки работници и доброволци, по-специално ненавършили пълнолетие лица, във връзка със застраховането, трудовите стандарти, изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, данъчното облагане, социалното осигуряване (включително достъпа до здравеопазване), и когато е уместно, възможността за натрупване на пенсионни права.

13. Да повишат екологичната устойчивост на образователната мобилност, като:
- а) използват, когато е целесъобразно, по-устойчиви транспортни средства от и до дестинациите на образователната мобилност и по време на периодите на мобилност, както и като предоставят насоки относно устойчивото пътуване;
  - б) помагат на доставчиците на образование и обучение, на секторите на младежта и спорта и на организациите на гражданското общество, които организират дейности за образователна мобилност, да интегрират практиките за устойчивост в ежедневните си дейности чрез обучение, насоки и обмен на добри практики;
  - в) подпомагат доставчиците на образование и обучение и секторите на младежта и спорта на организационно равнище в усилията за намаляване на емисиите на парникови газове от пътуванията в контекста на образователната мобилност.
14. Да използват цифровите технологии за улесняване на образователната мобилност, като:
- а) насърчават разработването и използването на оперативно съвместими информационни системи, основани на общи европейски стандарти; тези системи следва да позволят на учащите, преподавателите и персонала да управляват и регистрират дейностите в рамките на образователната мобилност, в пълно съответствие с приложимото законодателство в областта на защитата на данните, и следва да дадат възможност на организациите да предоставят информация относно възможностите за мобилност, да управляват мобилността, да подпомагат автоматичното взаимно признаване и да намаляват административната тежест, чрез използване на елементите на инициативата за европейска студентска карта и на инструментите, предлагани от платформата Европас, включително чрез цифровизация на учебните удостоверения чрез инфраструктурата на европейските цифрови удостоверения за учене;

- б) допринасят за инициативи, които подкрепят мобилността на изследователите и предоставят подходящи информационни и помощни услуги, включително EURAXESS²⁹ и предстоящата платформа за таланти на ЕНП³⁰;
- в) предоставят подкрепа на доставчиците на образование и обучение, на секторите на младежта и спорта и на организациите на гражданското общество, като им се дава възможност да създават и използват при необходимост нови цифрови инструменти и/или да използват съществуващите цифрови инструменти за допълване на физическата мобилност;
- г) подкрепят разработването на висококачествени формати за комбинирана мобилност чрез адаптиране на съществуващите национални рамки с цел да се улеснят още повече допълнителните иновативни формати за мобилност, при които се използват цифрови технологии;
- д) проучват начините, по които ИИ може да спомогне за преодоляване на пречките пред образователната мобилност.

15. Да насърчават ценностите на ЕС чрез образователна мобилност, като:

- а) насърчават всички учащи, преподаватели и персонал да участват в живота на приемащите общности, включително чрез доброволческите дейности, по време на периода им на образователна мобилност в чужбина;
- б) обогатяват дейностите в рамките на образователната мобилност с обучение в областта на межкултурната осведоменост, гражданската ангажираност, цифровата и медийната грамотност, познанието за ЕС и неговите ценности, и основните права;
- в) предоставят на пристигащите учащи, преподаватели и персонал информация, свързана с местните условия, и като създават култура на гостоприемност чрез наставници и административна подкрепа;

²⁹ EURAXESS – Изследователи в движение представлява обслужване на едно гише за изследователи и новатори, които желаят да напреднат в кариерата и личностното си развитие, като се местят в други държави.

³⁰ Това действие в рамките на платформата за таланти на ЕНП, подкрепено по линия на програма „Хоризонт Европа“, има за цел да повиши оперативната съвместимост на професионалното развитие и пригодността за заетост на талантите в областта на научните изследвания и иновациите в различните сектори.

- г) гарантират, че участващите в мобилност учащи, преподаватели и персонал се радват на най-висока степен на академична свобода; насърчават институциите за образование и обучение да развиват култура на качество, включително чрез осигуряване на качеството, наред с други средства, при която се гарантира пълно спазване на принципите на академична почтеност по време на периодите на мобилност.

16. Да популяризират ЕС като дестинация за учене, като:

- а) си сътрудничат тясно за повишаване на привлекателността на ЕС, като се използва съществуващият набор от национални и регионални инициативи, например проекта във висшето образование „Да следваме в Европа“;
- б) улесняват образователната мобилност с други части на света, по-специално с държави с перспектива за членство в ЕС, чрез по-тясно сътрудничество между техните съответни органи и институции за образование и обучение и тези в ЕС; във връзка с това, партньорствата в подкрепа на талантите могат да осигурят рамка за по-силни партньорства за сътрудничество с ключови трети държави в съответствие с взаимно договорени цели; това сътрудничество може да спомогне да се гарантира, че образователната мобилност косвено спомага за преодоляване на недостига на умения в трети държави и в ЕС, например чрез насочване на усилията към недостига на умения в секторите, засегнати от екологичния и цифровия преход, и чрез подобряване на пригодността за заетост на учащите;
- в) подпомагат своевременното издаване на визи за дългосрочно пребиваване и разрешения за пребиваване на граждани на трети държави, които са избрани за възможност за учене в държава членка в съответствие с Директива (ЕС) 2016/801³¹, или на визи за краткосрочно пребиваване в съответствие с Регламент (ЕО) № 810/2009³² в зависимост от планираната продължителност на престоя в ЕС.

---

³¹ Директива (ЕС) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 21).

³² Регламент (ЕО) № 810/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Визов кодекс на Общността (Визов кодекс) (ОВ L 243, 15.9.2009 г., стр. 1).

17. Да подпомагат изпълнението на настоящата препоръка, като:

- а) насърчават стратегически дискусии на европейско, национално и регионално равнище и между държавите членки относно възможните стратегии или подходи за интернационализация и/или мобилност, обмена на добри практики и участието в дейности за партньорско обучение в сътрудничество с всички съответни заинтересовани страни;
- б) информират Комисията до края на 2026 г. за съществуващи или планирани стратегии или подходи за интернационализация и/или мобилност, които биха могли да подпомогнат изпълнението на настоящата препоръка в секторите на висшето образование, ПОО, училищното образование, образованието за възрастни и секторите на младежта и спорта, насочени както към изходящата, така и към входящата образователна мобилност.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

18. До 2026 г., в тясно сътрудничество с държавите членки и въз основа на експертното становище на Постоянната група по показателите и критериите, да изготви предложение за методика за събиране на данни (както е посочено в препоръки 3 и 4) с цел измерване:

- във висшето образование – на дела на дипломираните лица, които участват в образователна мобилност в чужбина;
- дела на хората с по-малко възможности сред всички учащи, които се ползват от образователна мобилност в чужбина, в секторите на образованието и обучението, както и в секторите на младежта и спорта.

Надлежно да вземе предвид възможните чувствителни въпроси по отношение на данните, свързани с приобщаващата образователна мобилност, и да избягва налагането на допълнителна административна тежест на държавите членки. Да докладва периодично на Съвета за постигнатия напредък (чрез съответния му подготвителен орган – Комитета по образование).

19. Да подкрепя обмена на добри практики, участието в дейности за партньорско обучение и стратегическите дискусии на европейско, национално и регионално равнище и между държавите членки, както е посочено в препоръка 17.

20. Да продължи да подкрепя изпълнението на настоящата препоръка, като се основава на сътрудничеството между работните групи по стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението и в сътрудничество с Постоянната група по показателите и критериите.
21. Да картографира областите на интервенция на съществуващите инструменти за финансиране на европейско, международно, национално и регионално равнище, за да се повиши осведомеността за техните потенциални действия и добри практики в подкрепа на образователната мобилност и да се насърчи ефективен подход на взаимодействие между съответните заинтересовани страни.
22. Да работи с държавите членки, включително чрез Постоянната група по показателите и критериите, и съответните заинтересовани страни за по-нататъшно подобряване на качеството и наличността на данните и за разработване на методики на равнището на ЕС за събиране и анализ на данни, включително проучвания, например Европейското проучване за проследяване на дипломираните лица, относно образователната мобилност във всички сектори на образованието и обучението, както и в секторите на младежта и спорта, които също може да имат отношение към приобщаването и териториалното многообразие, при пълно спазване на законодателството на ЕС за защита на данните и без да се създават допълнителни тежести за държавите членки.

23. Да обнови индекса на мобилността в тясно сътрудничество с експерти от държавите членки с цел проследяване изпълнението на настоящата препоръка и разширяване на обхвата ѝ, така че да обхване всички сектори на образованието и обучението, както и секторите на младежта и спорта.
24. Да насърчава и подпомага участието на младите хора в разработването и прилагането на стратегии и програми за образователна мобилност на национално, регионално, местно и европейско равнище.
25. Допълнително да разработва, насърчава и предоставя подкрепа чрез програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“ за използването на инструментите на ЕС, които подпомагат осъществяването на периоди на учене в чужбина, като мрежите Euroguidance и Eurodesk, инициативата за европейска студентска карта, онлайн езикова подкрепа, Европейската платформа за училищно образование, Европейския младежки портал, Общото онлайн обучение, Youthpass и Европас.
26. Допълнително да разработва, насърчава и предоставя подкрепа чрез програмата „Еразъм+“ за използването на инструментите на ЕС, които подпомагат прозрачността и валидирането на резултатите и удостоверенията от периоди на учене в чужбина, по-специално Youthpass и платформата „Европас“ /мобилност „Европас“, включително чрез подобряване на семантичната оперативна съвместимост посредством европейския модел на обучението и европейските цифрови удостоверения за учене.
27. Допълнително да развива и предоставя подкрепа за висшите училища и алиансите на висшите училища, като например „европейските университети“, за да им се даде възможност да предоставят съвместни програми и да присъждат съвместни образователни степени в съответствие с инструментите на ЕС и от Болоня.

28. Допълнително да развива и предоставя подкрепа за алиансите на европейските университети, включително чрез програмата „Еразъм+“ и подкрепа по линия на политиката, като им се дава възможност да реализират пълния си потенциал и да действат като модели за подражание за сектора на висшето образование чрез насърчаване на безпроблемната и вписваща се мобилност в европейските междууниверситетски кампуси, насърчаване на използването на микроудостоверения и проучване на вариантите и необходимите стъпки – в тясно сътрудничество с държавите членки, висшите училища, студентските организации и съответните заинтересовани страни – за евентуален знак за съвместна академична степен въз основа на общ набор от съвместно създадени европейски критерии.
29. Допълнително да развива и предоставя подкрепа за доброволни инициативи на ЕС, които могат да увеличат мобилността в областта на образованието и обучението, като например академиите за учители по програмата „Еразъм +“ и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование.
30. Да предоставя допълнителна подкрепа от програмата „Еразъм+“ чрез насърчаване на сътрудничеството и взаимното обучение между държавите членки с цел да се гарантира автоматичното взаимно признаване на квалификациите и резултатите от периоди на учене в чужбина, провеждани в секторите на образованието и обучението на всички равнища, включително за виртуално и комбинирано обучение.
31. Да продължава да подкрепя държавите членки при преминаването им към всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици, по-специално чрез дейности за партньорско учене, насърчаване на инициативи и прояви като Европейския ден на езиците и сътрудничество със заинтересованите страни и международните организации като Съвета на Европа и неговия Европейски център за съвременни езици и ОИСР, с оглед разработване на иновативни инструменти за изучаване на езици, включително на цифрови инструменти и инструменти с ИИ.

32. Да насърчава изграждането на полезни взаимодействия и взаимно допълване между програмите на ЕС, насочени към образователната мобилност, като „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност, и другите инструменти за финансиране на европейско, международно, национално и регионално равнище, като например фондовете по линия на политиката на сближаване, по-специално Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд плюс с неговата инициатива ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – стреми се, учи, овладей, постигай), за да се увеличи максимално въздействието на действията, с които се насърчават възможностите за образователна мобилност във всички държави членки, включително чрез подкрепа за прилагането на инструменти и стратегии за увеличаване на участието на хората с по-малко възможности.
33. Да подкрепя държавите членки, по тяхно искане, в усилията им да реформират и подобрят стратегиите или подходите за интернационализация и/или мобилност на национално равнище и в множество държави, като използват инструменти на ЕС, като например инструмента за техническа подкрепа и възможностите по програма „Еразъм+“.
34. До 2025 г. да изготви проучване относно възможностите, предизвикателствата и въздействието на балансираната мобилност (включително мобилността за придобиване на кредити и мобилността за придобиване на образователна степен) в ЕС, като се вземат предвид различните последици от явлението „циркулиране на мозъци“.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета

ПРИЛОЖЕНИЕ I КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Политическа рамка за мобилност на учителите

В съобщението на Комисията от 2020 г. относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г.³³ се посочва, че Комисията „ще си сътрудничи с държавите членки и заинтересованите страни за създаване на политическа рамка за увеличаване на количеството и качеството на учебната мобилност на учителите в Европа въз основа на действителните им потребности от мобилност“.

Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)³⁴ включва конкретни действия, насочени към приоритетната област на учителите и обучителите. Тези действия включват проучване на възможността за разработване на политическа рамка за мобилност на учителите.

---

³³ COM(2020) 625 final.

³⁴ ОВ С 66, 26.2.2021 г., стр 1.

Обосновката за тази рамка е наличието на специфични предизвикателства пред учителите, които са анализирани и в работния документ на службите на Комисията SWD(2023) 719 final.

В тази рамка е очертан набор от действия, които могат да бъдат изпълнени на училищно, местно, регионално и системно равнище, за да се преодолеят пречките пред мобилността на учителите, установени в държавите – членки на ЕС. Амбицията ѝ е да послужи като вдъхновение за заинтересованите страни, които желаят да разработят собствени стратегии за мобилност на учителите, съобразени с техните системи, и да функционират като инструментариум от идеи за повишаване на мобилността на учителите. Тя допълва и доразвива действията, посочени в заключенията на Съвета относно повишаването на мобилността на учителите и обучителите, по-специално на европейската мобилност, в рамките на тяхното първоначално и продължаващо образование и обучение³⁵, както и относно насърчаването на стойността на мобилността на учителите в училищата и общностите. В заключенията на Съвета се изтъква положителното въздействие на образователната мобилност в чужбина върху професионалното развитие на учителите и върху системите за образование и обучение, като същевременно се посочват пречките пред мобилността. В настоящото приложение се разглежда необходимостта от преодоляване на тези пречки, така че мобилността на учителите, в съответствие с нуждите на националните системи за образование и обучение, да се превърне в жизнеспособен процес както в първоначалната подготовка на учителите, така и по време на тяхното непрекъснато професионално развитие.

---

³⁵ ОВ С 167, 21.4.2022 г., стр. 2.

Основната идея е, че образователната мобилност следва да бъде неделима част от първоначалната подготовка и професионалното развитие на учителите: тя може да увеличи привлекателността на професията и е важна за по-нататъшното развитие на училищата и системите за образование и обучение по пътя към европейското пространство за образование.

Комисията ще подкрепя държавите членки при въвеждането на необходимите механизми и мерки, посочени в настоящия документ, по-специално чрез обмен на най-добри практики и партньорско учене. Като основа на тези мерки ще се използват добрите практики, разработени в рамките на програмата „Еразъм+“, например академиите за учители по програмата „Еразъм+“, чиято цел е да предложат подкрепа на учителите в началото на тяхната кариера и да укрепят професионалното им развитие.

В съответствие с националната система на своята държава членка заинтересованите страни на училищно, регионално, местно и системно равнище биха могли да постигнат посочените по-горе общи цели чрез:

1. Предоставяне на възможности за мобилност в контекста на първоначалната подготовка и непрекъснатото професионално развитие на учителите
  - а) Първоначална подготовка
    - разглеждане на възможността за включване на приобщаващи и балансиращи по отношение на пола възможности за мобилност в първоначалната подготовка на учителите като препоръчителна част от учебните програми;
    - признаване на образователната мобилност като неразделна част от първоначалната подготовка на учителите, и по-специално признаване на мобилността с цел преподаване в чужбина като равностойна на училищното обучение в национална институция за образование или обучение, когато е целесъобразно;
    - когато е възможно, заделяне на времеви интервали („прозорци за мобилност“) през академичната година на всяка първоначална подготовка на учителите, така че студентите в педагогическите специалности да могат лесно да участват в периоди на мобилност, без да се засяга тяхното следване;
    - включване на модули или елементи в първоначалната подготовка на учителите, които са посветени на предоставянето на уменията и компетентностите, необходими за прекарването на периоди на образователна мобилност в чужбина.

б) Непрекъснато професионално развитие

- признаване на резултатите от период на мобилност на учителите в чужбина като легитимна и ценна част от професионалната им дейност;
- когато е възможно, определяне и включване на прозорци за мобилност през учебната година, когато изпращането и приемането на учители и бъдещи учители е подходящо и лесно за прилагане, като при необходимост се осигуряват заместващи учители;
- сключване на двустранни споразумения на национално, или ако е приложимо, на регионално равнище за улесняване, по-специално, на признаването и съпоставимостта на придобитите умения и компетентности (напр. чрез обща рамка за качество и чрез използване на стандартизирана терминология за уменията, налична на европейско равнище);
- когато е възможно и в съответствие с националните компетентности, подпомагане на училищата с подходящи ресурси и гъвкави процедури, когато учителите, участващи в мобилност, трябва да бъдат временно замествани.

2. Подобряване на сътрудничеството на местно равнище чрез разработване и прилагане на стратегически подход към мобилността на учителите

а) Включване на мобилността на учителите в цялостното развитие на училищата

- насърчаване на създателите на политики, директорите на училища, обучителите на учители и съответните заинтересовани страни да определят как образователната мобилност, включително мобилността на учителите – независимо от техния преподавателски опит или пол – може да бъде интегрирана в стратегиите за развитие на училищата;
- обмисляне определянето на цели за краткосрочни, средносрочни и дългосрочни периоди на образователна мобилност, които да станат част от цялостната стратегия за развитие на училищата, включително изпращане и приемане на учители (в т.ч. обучаващи се учители и друг училищен персонал) и проекти за сътрудничество с организации в чужбина (в т.ч. онлайн сътрудничество);

- прилагане на постепенна стратегия за изпълнението на тези цели, като се започне с използването на цифрови инструменти и платформи, двустранно сътрудничество и сътрудничество с трансгранични региони;
- когато е възможно, насърчаване на сътрудничеството между училищата в една и съща област или регион, за да се улесни заместването на учители, които участват в програми за образователна мобилност;
- използване на местната система от организации, ангажирани с образованието и обучението, за намиране на партньори в чужбина;
- създаване на мрежи от участващи институции между държавите членки с цел развиване на система за мобилност на учителите въз основа на регистрите на местните, регионалните и националните образователни органи, училищните консорциуми, общността eTwinning и други съществуващи мрежи;
- засилване на мобилността на учителите чрез подобряване на езиковите им компетентности, увеличаване на използването на иновативните методи за преподаване и изучаване на езици, и въвеждане на многоезичието в класната стая.

б) Разпределяне на необходимите ресурси

- обмисляне на възможността за определяне на специализиран персонал (координатори за мобилност), който да изготвя и изпълнява проекти и дейности за мобилност, включително наставничество на участващите в мобилност учители, подпомагане на приемащите и изпращащите институции и уреждане на логистичните и административните процедури по отношение, например, на настаняването, данъчното облагане на доходите и социалното осигуряване, на най-подходящото равнище (училища и местни органи в областта на образованието и обучението);
- разглеждане на възможността за обединяване на ресурси на равнището на местните органи в областта на образованието и обучението, за да могат да се справят с административната натовареност, свързана с подготовката и управлението на проекти за мобилност, по-специално за да се даде възможност на училищата с най-малко средства да участват в дейности за образователна мобилност;
- повишаване на капацитета на институциите за образование и обучение да организират в своите рамки и да се възползват от дейностите за мобилност както за практикуващи, така и за бъдещи учители, като се възползват в пълна степен от сътрудничеството с академиите за учители по програмата „Еразъм+“;
- признаване на работата на персонала, който обезпечава възможности за мобилност на място;
- подпомагане на училищата, които се занимават активно с проекти за мобилност, като им се предоставят допълнителни ресурси;
- насърчаване на полезните взаимодействия с други местни, национални и европейски фондове, по-специално с Европейския социален фонд плюс и Европейския фонд за регионално развитие, в допълнение към програмата „Еразъм+“.

3. Популяризиране на ползите от образователната мобилност и осигуряване на подкрепа за нея чрез необходимото обучение
- повишаване на осведомеността сред вземащите решения лица на всички равнища на системата за образование и обучение (по-специално директори на училища и други ръководители на местно и регионално равнище) относно ползите от трансграничната образователна мобилност за персонала в сферата на образованието и тяхното въздействие върху развитието на организациите, включително подпомагане на учениците да развиват чуждоезикови умения;
  - предоставяне на директорите на училища обучение относно развитието на училищата (включително посредством обмяна на опит чрез наблюдение на работата на колеги в чужбина) с подкрепата на образователната мобилност в чужбина;
  - създаване на стимули и оценяване на работата на директорите на училища, които включват своите училища и персонал в проекти за мобилност;
  - оценяване и насърчаване на положителните ефекти от тези дейности за учителите, учащите и развитието на училищата и училищното образование на местно, регионално и национално равнище.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

Политическа рамка за мобилност на чираците

Чиракуването³⁶ е основен елемент на европейските политики в областта на ПОО от 2010 г. насам, започвайки с комюникето от Брюж, като то беше потвърдено през 2020 г. с Декларацията от Оснабрюк и препоръката на Съвета от 24 ноември 2000 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост³⁷. Оттогава специфичните приоритети на политиката се развиха и вече включват превръщането на трансграничната образователна мобилност в реалност и за чираците. Мобилността на чираците предлага ясни ползи за младите хора и за възрастните учащи по отношение на тяхното обучение и пригодност за заетост, за предприятия, тъй като уменията на тяхната работна сила се разширяват, и за обществото като цяло. Някои от уменията и компетентностите, които може да предложи трансграничната мобилност (напр. езикови умения, межкултурни умения, организационни умения и други трансверсални умения или специфични умения в техническа област, които не са налични в изпращащото дружество/институция), не могат да бъдат усвоени у дома. Въпреки това поради редица специфични пречки, като например сложността на правните задължения, свързани с административния статут на чираците, тяхната възраст, различните национални схеми и учебни програми за чиракуване, както и риска от загуба на производителност, пред който са изправени работодателите, чираците имат ограничен достъп до участие в образователна мобилност. В настоящото приложение се предлага набор от действия на национално равнище, който може да улесни мобилността на чираците на системно, индивидуално и корпоративно равнище. Амбицията му е да послужи като вдъхновение за заинтересованите страни, които желаят да разширят мобилността за чиракуване, и да функционира като набор от инструменти за увеличаване на мобилността за чиракуване. Тя се основава на разпоредбите на препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване.

³⁶ В съответствие с Препоръката на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване (ОВ С 153, 2.5.2018 г., стр. 1), чиракуването се възприема като формални схеми за професионално образование и обучение, които:

- а) комбинират обучение в институции за образование или обучение със значителна степен на учене в процеса на работа в предприятия и на други работни места;
- б) водят до квалификации, признати на национално равнище;
- в) се основават на споразумение за определяне на правата и задълженията на чиракуващия, работодателя, и ако е уместно, институцията за професионално образование и обучение; и
- г) при които чиракуващият получава заплащане или друг вид компенсация за свързания с работа компонент.

³⁷ ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

На държавите членки се препоръчва да обмислят въвеждането на набор от действия в подкрепа на мобилността на чираците в ПОО въз основа на следните принципи:

1. Аспекти на системно равнище за улесняване на мобилността на чираците
  - а) Включване на мобилността на чираците в национална стратегия за интернационализация на образованието и обучението, когато е приложимо, и в секторни (икономически) стратегии, когато е целесъобразно. Тези стратегии могат да възприемат поетапен подход, който се основава на краткосрочна мобилност и мобилност в трансгранични региони или избрани сектори, или насърчава схеми за краткосрочна колективна или ротационна мобилност.
  - б) Насърчаване на интернационализацията, като се използва ноу-хаута на центровете за високи постижения в областта на професионалното образование, които свързват референтните доставчици на ПОО в държавите членки, насърчават сътрудничеството с широк кръг заинтересовани страни и се стремят да разработят висококачествени учебни програми и квалификации, насочени към нуждите от секторни умения и обществените предизвикателства. Центровете за високи постижения в областта на професионалното образование работят по набор от дейности, които включват интегриране на мобилността на учащите в учебните програми, както и подобряване на възможностите за мобилност на учащите в чужбина и качеството на такива програми за мобилност. Те служат като двигател за високи постижения и иновации и насърчават проактивната роля на ПОО в местното и регионалното икономическо развитие.

- в) Назначаване на специализиран персонал (напр. посланици, фокусни точки, координатори за мобилност) на местно, регионално и национално равнище, за да се улесни и повиши осведомеността за мобилността на чираците по отношение на различните национални и регионални схеми. Този специализиран персонал би могъл да помогне за подготовката и изпълнението на проекти и дейности за мобилност, включително чрез наставничество на чираци, подпомагане на приемащите и изпращащите институции и уреждане на логистичните и административните процедури.
- г) Насърчаване на мобилността за чиракуване, включително чрез насърчаване на създаването на нови мрежи или укрепването на съществуващите мрежи между работодателите, доставчиците на ПОО, публичните служби по заетостта и социалните партньори, и използвайки съществуващите инициативи като Европейския алианс за професионална подготовка.
- д) Обмисляне на механизми във връзка с учебните програми за улесняване на мобилността на чираците, без да се излага на риск завършването на тяхното обучение, и признаване на придобитите в чужбина учебни резултати (например чрез включване на специален модул за мобилност в учебните програми или чрез въвеждане на дистанционно учене, когато е необходимо и когато е възможно).

- е) Осигуряване на лесен достъп до информацията относно правните и административните изисквания за мобилност за чиракуване във връзка с компенсациите и правния статут на участващите в мобилност чираци.
- ж) Намаляване на административната тежест в процеса на кандидатстване и ускоряване на процедурите за издаване на визи и разрешения за пребиваване за пристигащите чираци, граждани на трети държави, когато е приложимо и в съответствие с Директива (ЕС) 2016/801³⁸.
- з) Насърчаване на двустранните споразумения относно мобилността на чираците с други държави членки, и когато е осъществимо, с трети държави (или региони, ако е приложимо), за да се намалят оставащите пречки пред признаването и съпоставимостта на придобитите умения и компетентности (напр. чрез обща рамка за качество, която е съсредоточена върху специфичните национални проблеми, свързани с мобилността на чираците, и върху системите за чиракуване в двете държави).
- и) Когато е възможно, ангажиране на социалните партньори на всички етапи от разработването, прилагането и предприемането на последващи действия по отношение на стратегиите и схемите за мобилност на чираците.

---

³⁸ Директива (ЕС) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 21).

2. Подкрепа за чираците

- а) Реализиране на мобилността по приобщаващ начин, предоставяне на специфична подкрепа на хората с по-малко възможности.
- б) Допълване на безвъзмездните средства по програмата „Еразъм+“ с допълнително финансиране с цел покриване на разходите за мобилност на чираците.
- в) Насърчаване на педагогически договорености и инструменти в подкрепа на мобилността на чираците, например чрез дистанционно учене, с цел преодоляване на различията в двойната структура на ученето и обучението.
- г) Предоставяне на повече подкрепа и информация на чираците, включително подкрепа за езикова подготовка (разработване на специални материали за езиково обучение за определени професии на езика(езиците) на приемащите държави).
- д) Изготвяне на допълнителни мерки за чираците, които отиват в чужбина, като система за използване на наставници/„приятели“ за подготвителната фаза, виртуална мобилност в подготвителната фаза (за допълване на физическата мобилност) и при престоя в чужбина, и предоставяне на подкрепа на чираците при връщането им, когато те се реинтегрират в работната си среда и използват новопридобитите си умения и компетентности.
- е) Популяризиране на възможностите за чираците в училищата за ПОО, включително възможностите по програмата „Еразъм+“ и схемите за международна мобилност, чрез специална мрежа от консултанти и социалните медии.
- ж) Популяризиране на възможностите за чираците, предлагани на онлайн портала EURES, с цел подпомагане на участващите в мобилност учаци в прехода им към пазара на труда.

3. Подкрепа за предприятията

- а) Обмисляне предоставянето на финансови стимули на работодателите, така че те да бъдат компенсирани за периода, когато чираците са в чужбина, и на чираците, за да се насърчат да се върнат при изпратилия ги работодател (например бонус при завършване на програмата или субсидия за заплати в случай на осигуряване на работа след дипломирането).
- б) Обмисляне предоставянето на целева помощ на работодателите, по-специално малките и средните предприятия, например чрез подкрепа за създаването на мрежи от посредници между приемащите и изпращащите държави, за предпочитане по сектори, с цел оказване на подкрепа на дружествата във връзка с организационните въпроси и правните изисквания.
- в) Насърчаване на трансграничното сътрудничество между правителствените служби, осъществяващи професионално обучение и чиракуване, или публичните служби по заетостта (ПСЗ) и работодателите чрез: проучване на мерки, които предлагат възможности за професионално обучение в чужбина на чираците в сектори, засегнати от двойния преход; предоставяне на подкрепа за трансграничното сътрудничество между тези правителствени служби или ПСЗ и сдруженията на работодателите за преодоляване на недостига на умения в професиите, изискващи „зелени“ и цифрови умения, чрез програми за чиракуване; и обмисляне на трансгранични регионални партньорства между тези правителствени служби или ПСЗ като отправна точка.
- г) Популяризиране на възможностите по програмата „Еразъм+“ и по Европейския алианс за професионална подготовка сред дружествата, като се подчертават ползите от приемането и изпращането на чираци за участие в програми за мобилност.